

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

634

STADI ZA KAZI

Muda: Saa 3.

MAJIBU

Mwaka: 2001

Maelekezo.

1. Karatasi hii ina sehemu **A**, **B** na **C**.
2. Vikokotozi **haviruhusiwi** ndani ya chumba cha mtihani.
3. Simu za mkononi **haziruhusiwi** katika chumba cha mtihani.
4. Andika **namba yako ya mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

maktaba.tetea.org



SEHEMU A (Alama 40)

Jibu maswali yote katika sehemu hii.

1. Taja matumizi manne ya rangi katika kazi za mapambo.

Rangi hutumika kuongeza mvuto wa bidhaa kwa kufanya muundo wake uonekane wa kupendeza zaidi kuliko ulivyo katika hali yake ya kawaida. Hili humsaidia mwanafunzi kuelewa kuwa mapambo yana uhusiano wa moja kwa moja na hisia za mtazamaji.

Rangi hutumiwa kutofautisha sehemu mbalimbali za kazi ili kuifanya isomeke vizuri. Kwa mfano, sehemu kuu, mapambo madogo, na mipaka vinaweza kutumika rangi tofauti ili kufanya kazi iwe rahisi kutafsirika.

Rangi hutumiwa kuonyesha hisia au ujumbe fulani unaotakiwa kufikishwa kupitia kazi ya mapambo. Kila rangi huwa na maana, na matumizi sahihi huifanya kazi kuwa na mawasiliano ya kina zaidi.

Rangi husaidia kusitiri makosa madogo yaliyotokea wakati wa utengenezaji, kwa sababu matumizi ya vivuli sahihi yanaweza kuficha sehemu zisizo sawa na hivyo kuboresha nafasi ya kazi kuonekana bora.

2. Eleza maana ya ubunifu wa kitaaluma katika Stadi za Kazi.

Ubunifu wa kitaaluma ni uwezo wa mwanafunzi kutumia ujuzi na maarifa anayofundishwa shuleni ili kutengeneza bidhaa ambayo ina ubora, mantiki na muundo unaokubalika kitaalamu. Huu ni ubunifu unaozingatia kanuni sahihi za ufundi na usanifu.

Ubunifu wa kitaaluma pia ni mchakato unaohusisha kutatua matatizo kwa kutumia mbinu zilizothibitishwa kitaalamu. Mwanafunzi anahimizwa kufikiria njia bora na sahihi badala ya kutegemea majaribio yasiyo na mwelekeo.

Ubunifu wa kitaaluma unahusisha kupanga, kutekeleza na kukamilisha kazi kulingana na hatua zilizotambulika na kuzingatia viwango vya usalama. Hii inaifanya kazi iwe ya kiwango cha juu na inaweza kutumika kama rejea kwa wengine.

3. Taja sababu nne za kuhimiza wanafunzi kutumia vifaa vya ndani ya jamii.

Vifaa vya ndani hupunguza gharama kwa sababu hupatikana kwa urahisi bila hitaji la kununua vifaa vya bei ghali kutoka madukani. Hii inawapa wanafunzi fursa ya kujifunza bila vikwazo vya kifedha.

Vifaa vya ndani hujenga utamaduni wa kutumia rasilimali zilizopo karibu, hivyo kukuza ubunifu unaotegemea mazingira yao. Hii inawafanya kuwa wabunifu hata bila vifaa vya kisasa.

Vifaa vinavyotokana na jamii huwa vinawafundisha wanafunzi umuhimu wa mazingira yao na jinsi ya kutunza rasilimali zinazowazunguka. Hii inawafanya wawe na uwajibikaji wa kijamii na kimazingira.

Vifaa vya ndani huongeza uhalisia wa somo kwa sababu wanafunzi hujifunza kutumia vitu walivyozea kuviona na kuvishika katika maisha ya kila siku. Hii hufanya somo liwe la kueleweka zaidi.

4. Eleza hatua nne za awali katika kutengeneza kinga rahisi ya mezani.

Hatua ya kwanza ni kukusanya vifaa muhimu kama kitambaa, mkasi, sindano, uzi na vipimo. Kukusanya vifaa mapema hupunguza usumbufu wakati wa kazi.

Hatua ya pili ni kupima mezani ili kuhakikisha kinga inayotengenezwa inalingana na eneo itakalofunika. Upimaji sahihi unaamua ubora wa mwisho wa kinga.

Hatua ya tatu ni kuchora muundo kwenye kitambaa kwa kutumia vipimo vilivyokusanywa. Kuchora kunatoa mwongozo wa kukata kitambaa bila makosa.

Hatua ya nne ni kukata muundo uliochorwa kwa umakini ili kuanza maandalizi ya kushona. Ukataji sahihi unahakikisha kinga itakuwa na umbo lililo sawa.

5. Bainisha njia nne za kuwahamasisha wanafunzi kushiriki kazi za vikundi.

Mwalimu anaweza kuwapa wanafunzi majukumu yanayolingana na uwezo wao ili wajisikie kuwa sehemu ya mafanikio ya kikundi. Wajibu unaoeleweka huongeza ushiriki.

Mwalimu anaweza kutumia pongezi za mara kwa mara kwa wanaojitahidi ili kuongeza ari ya wengine kuiga tabia nzuri. Hii inaleta ushindani chanya.

Mwalimu anaweza kuandaa kazi zenye manufaa ya moja kwa moja ili wanafunzi waone thamani ya kufanya kazi pamoja. Wanafunzi hushiriki zaidi wanapooona faida ya kazi.

Mwalimu anaweza kubuni mazingira rafiki ya majadiliano ambapo kila mwanafunzi anaheshimiwa. Hili huwapa ujasiri wa kuchangia mawazo.

6. Eleza umuhimu wa kutumia mifano halisi katika ufundishaji wa bidhaa.

Mifano halisi husaidia wanafunzi kuelewa bidhaa kwa kuiona na kuishika moja kwa moja. Hili huwafanya waunganishe nadharia na vitendo kwa urahisi.

Mifano halisi huongeza uhalisia wa somo kwa sababu wanafunzi hujifunza kutoka kwa vitu vinavyoweza kupimika na kutathminiwa moja kwa moja.

Mifano halisi huwapa wanafunzi msukumo wa kuiga ubora wanouona. Hii huchochea ubunifu na kuimarisha kiwango cha kazi yao.

Mifano halisi hupunguza makosa kwa kuwa wanafunzi wanapata mwongozo wa moja kwa moja wa jinsi bidhaa inavyopaswa kuonekana.

7. Taja aina nne za vifaa vinavyotumika kuunganisha sehemu za bidhaa.

Gundi hutumika kuunganisha vitu vya karatasi, mbao nyepesi au vitambaa kwa uimara wa wastani.

Misumari hutumika kwenye kazi za mbao zenye muundo unaohitaji nguvu na uimara wa juu.

Uzi hutumika kuunganisha sehemu za vitambaa kupitia kushona ili kutoa muunganiko unaonyumbulika.

Bolti na nati hutumika kwenye bidhaa zinazohitaji muunganiko unaoweza kufunguliwa au kurekebisha baadaye.

8. Eleza njia nne za kurekebisha makosa katika kazi ya utengenezaji.

Mwanafunzi anaweza kukata eneo lililoharibika na kulibadilisha na kipande kipya cha nyenzo. Hii hurejesha ubora wa bidhaa.

Mwanafunzi anaweza kurekebisha sehemu zilizokengeuka kwa kupima upya na kusanifu sehemu hizo ili zilingane. Hii hupunguza upotovu wa umbo.

Mwanafunzi anaweza kutumia rangi au mapambo kuficha kasoro ndogo bila kuathiri muundo. Hii hufanya kosa lisitambulike.

Mwanafunzi anaweza kuvunja sehemu iliyounganishwa vibaya na kuirudisha kwa usahihi ili kuhakikisha uimara na ubora wa kazi.

9. Taja sababu nne zinazoweza kushusha ubora wa bidhaa ya mwanafunzi.

Kutokufuata vipimo sahihi kunafanya bidhaa isitimize umbo linalotarajiwa. Hili huathiri muonekano na matumizi.

Kutotumia vifaa vinavyofaa huathiri uimara wa kazi, kwa sababu vifaa duni vinaharibika haraka.

Uchafu au mazingira yasiyofaa ya kazi huathiri mwonekano wa mwisho wa bidhaa kwa kuwa uchafu huacha alama zisizofutika.

Haraka isiyo ya lazima wakati wa kufanya kazi husababisha makosa mengi. Ubora hupungua kwa sababu ya kutokutilia umakini.

10. Eleza faida nne za kupangilia somo la vitendo mapema.

Kupangilia somo husaidia mwalimu kupata vifaa vyote vinavyohitajika kabla ya somo. Hii hupunguza usumbufu darasani.

Kupanga mapema huruhusu mwalimu kutengeneza mpangilio mzuri wa hatua za kufundisha. Hii huongeza ufanisi wa somo.

Kupangilia huwezesha mwalimu kutathmini hatari za usalama kabla ya wakati na kuzuia ajali. Hii hulinda wanafunzi.

Kupanga mapema humsaidia mwalimu kuandaa muda unaotosha kwa kila hatua ya somo. Hii inahakikisha kazi inakamilika bila haraka.

SEHEMU B (Alama 30)

Jibu maswali mawili (2) kutoka sehemu hii.

11. Eleza sababu tano za kutumia mchoro wa hatua katika kutengeneza bidhaa.

Mchoro wa hatua humsaidia mwanafunzi kuona mpangilio sahihi wa kazi kabla ya kuanza kutekeleza. Hii huondoa mkanganyiko.

Mchoro wa hatua hupunguza makosa kwa sababu kila hatua imechorwa wazi na inaonyesha kinachotakiwa kufanyika.

Mchoro wa hatua huongeza kasi ya utengenezaji kwa sababu mwanafunzi anafuata mwongozo ulio tayari bila kupoteza muda kufikiri hatua inayofuata.

Mchoro wa hatua humwezesha mwalimu kutathmini maendeleo ya mwanafunzi kwa urahisi kwa kulinganisha kazi na mchoro.

Mchoro wa hatua humfundisha mwanafunzi fikra za upangaji na mantiki, ambazo ni muhimu kwa kazi za ufundi.

12. Changanua hatua sita za ufundishaji wa shughuli za upishi kwa darasa la kati.

Mwalimu huanza kwa kueleza madhumuni ya somo ili wanafunzi wajue wanachotarajiwa kukipata mwishoni. Hii hujenga msingi wa uelewa.

Mwalimu huonyesha vifaa na viungo vitakavyotumika. Hii huwafanya wanafunzi wajue matumizi na tahadhari za kila kifaa.

Mwalimu huonyesha hatua za maandalizi kama kukata, kuosha au kuchanganya viungo. Hii humfanya mwanafunzi aone kwa vitendo.

Mwalimu huwapa wanafunzi nafasi ya kufanya kazi kwa makundi ili kuongeza ushiriki na uelewa kupitia vitendo.

Mwalimu hufuatilia kazi za wanafunzi na kutoa marekebisho popote panapohitajika. Hii huhakikisha usalama na usahihi.

Mwalimu hukagua na kutathmini kazi za mwisho ili kuhakikisha wanafunzi wamejifunza ipasavyo na kupata matokeo sahihi.

13. Eleza majukumu sita ya mwalimu katika usimamizi wa kazi za vitendo.

Mwalimu hutayarisha vifaa vyote kabla ya kazi kuanza ili shughuli ziendeleo kwa mtiririko.

Mwalimu hutoa maelekezo ya awali ili wanafunzi wajue hatua za kufuata na tahadhari za msingi.

Mwalimu husimamia usalama wa wanafunzi kwa kuangalia jinsi wanavyotumia vifaa.

Mwalimu husaidia wanafunzi wanaokutana na changamoto wakati wa kazi ili kuhakikisha hakuna anayebaki nyuma.

Mwalimu hutathmini kazi za wanafunzi na kutoa mrejesho unaojenga ujuzi bora.

Mwalimu huhifadhi vifaa baada ya kazi kumalizika ili visipotee au kuharibika.

14. Chambua sifa sita za kutathmini kazi ya mwanafunzi kwa usahihi.

Tathmini inapaswa kuzingatia usahihi wa vipimo vya bidhaa. Vipimo sahihi vinaonyesha uelewa mzuri.

Tathmini inapaswa kuangalia uangalifu wa mwanafunzi katika umaliziaji wa bidhaa. Umaliziaji huonyesha ubora.

Tathmini inazingatia ubunifu wa mwanafunzi kwa jinsi alivyoongeza thamani kwenye kazi.

Tathmini inapaswa kujali uimara wa muunganiko. Uimara unaonyesha ustadi wa vitendo.

Tathmini inapaswa kuangalia usahihi wa kufuata hatua. Hii huonyesha nidhamu ya kazi.

Tathmini inapaswa kuangalia uwasilishaji wa mwisho wa kazi. Uwasilishaji unaonyesha ufahamu wa muundo.

SEHEMU C (Alama 30)

Jibu maswali mawili (2) kutoka sehemu hii.

15. Bainisha athari sita za kufundisha bila kutumia vielelezo vya bidhaa.

Kutoonyesha vielelezo kunafanya wanafunzi washindwe kuelewa muundo sahihi wa bidhaa. Hii huleta makosa mengi.

Kukosa vielelezo hupunguza ari ya wanafunzi kwa sababu somo linakuwa la kinadharia kupita kiasi.

Kufundisha bila vielelezo kunafanya somo lionekane gumu kwa wanafunzi wa viwango vya chini wanaotegemea kuona ili kuelewa.

Hupunguza kasi ya kujifunza kwa sababu wanafunzi hutumia muda mwingi kujaribu kutafsiri maelekezo pekee.

Wanafunzi hushindwa kulinganisha kazi zao na mfano, hivyo ubora hupungua sana.

Mwalimu hupata ugumu kutathmini kwa sababu hakuna kigezo cha moja kwa moja cha kulinganisha.

16. Eleza mambo matatu muhimu ya kuzingatia katika kupanga shughuli ya upimaji wa kazi.

Mwalimu anapaswa kuandaa vigezo vya tathmini mapema ili kupima kwa usawa na haki.

Mwalimu anapaswa kuhakikisha vifaa na nafasi vinatosha ili upimaji ufanyike kwa utulivu.

Mwalimu anapaswa kupangilia muda wa kutosha ili kila mwanafunzi apimwe bila haraka.

17.Changanua hoja sita zinazoonyesha umuhimu wa kushirikisha wanafunzi katika maamuzi ya somo.

Kushirikisha wanafunzi huongeza motisha kwa sababu wanahisi sehemu ya somo.

Hupunguza migogoro darasani kwa sababu wanafunzi wanahisi maamuzi ni ya pamoja.

Hujenga ujasiri wa kutoa mawazo kwa sababu wanafunzi wanaheshimiwa.

Husaidia mwalimu kupata mawazo mapya yanayoweza kuboresha somo.

Huongeza uwajibikaji kwa sababu wanafunzi wanahisi wametoa mchango wao.

Hujenga mazingira ya kujifunza kwa ushirikiano, ambayo huongeza ufanisi wa somo.

18.Eleza sababu tatu za kuwafundisha wanafunzi kanuni za usalama kabla ya kazi za vitendo.

Kanuni za usalama huwalinda wanafunzi dhidi ya ajali zinazoweza kutokea kutokana na matumizi ya vifaa hatarishi.

Kanuni za usalama huwasaidia wanafunzi kutumia vifaa kwa uangalifu ili kuepuka uharibifu wa vifaa na bidhaa.

Kanuni za usalama hujenga nidhamu na utaratibu unaohitajika katika kazi za vitendo, hivyo kuinua ubora wa kazi.